

ลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

Characteristics and Performance of High Achievers in Khon Kaen University

อัญชลี สารรัตน์ (Unchalee Sanrattana)^{1*}

ชานนท์ นนทคุปต์ (Chanon Nonthacoupt)²

ปิยวุฒิ นันทไชย (Piyawut Nunthachai)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและครอบครัว 2) การปฏิบัติตนของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่สามารถผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ ในปีการศึกษา 2546 ในอันดับ 5 % บนสุดของแต่ละคณะและมีผลการเรียนหรือระดับคะแนนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่ำกว่าระดับ 3.5 จำนวน 52 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนที่ 2 เลือกจากกลุ่มตัวอย่างใน 52 คน โดยเลือกกรณีศึกษาที่มีผลการทดสอบสติปัญญาอยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม 6 ชุด แบบทดสอบสมรรถภาพทางสมอง แบบสัมภาษณ์และการเขียนประวัติชีวิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistic Package for the Social Science X) และการสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1.) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายโดยเป็นหญิงร้อยละ 73.17 เป็นชายร้อยละ 26.84 อายุเฉลี่ย 19 ปี 1 เดือน ส่วนใหญ่มีระดับสติปัญญาอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ คือร้อยละ 80.52 ผลาเป็นเยี่ยม ร้อยละ 14.60 ผลต่ำกว่าปกติ และปกติร้อยละ 4.88 ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 2). การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียน จะจำสิ่งที่ได้ลงมือทดลองหรือปฏิบัติด้วยตนเองได้ดีที่สุด ไม่ต้องให้พ่อแม่เตือนเรื่องทำการบ้าน และจะไม่ผ่านเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ ก่อนจะลงมือทำงานโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนจะทำความเข้าใจงานและวางแผนการทำงานก่อน ทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วเสมอ และทันทีที่มีเวลาว่าง แม้ว่าจะจำได้แล้วก็ตาม นั่งเรียนหนังสือหน้าชั้น และจะพยายามนั่งหน้าชั้นเสมอ เมื่อมีโอกาสทำบ้านที่ถนัดของแต่ละวิชา เพื่อช่วยความจำและสะดวกในการทบทวน เมื่องานที่ทำได้รับการตำหนิหรือวิจารณ์ จะพยายามทำงานให้ดีขึ้น พยายามตั้งใจเรียนทุกวิชา เพื่อสอบให้ได้คะแนนดี แม้ว่าจะงานที่ครูให้ทำจะน่าเบื่อและไม่น่าสนใจ และตั้งใจทำงานเสร็จเรียบร้อย ไม่ละเลยการทำการบ้าน เพื่อนสนิทในกลุ่มตัวอย่างคบในระดับมากที่สุดคือชอบถ่มตน มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือ

¹รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²นักวิชาการศึกษา (ชำนาญการ) สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³นักวิชาการศึกษา สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*corresponding author, e-mail: unesar@kku.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the characteristics of high achievers and their families and 2) the performance of high achievers. This research was done in 2 phases and the sample was 52 students who passed the entrance examination in the top 5% of each faculty in Khon Kaen University and had a GPA of 3.5 or above. The sample in the second phase was 6 students having I.Q Score at the 95 percentile level. This research had 6 questionnaires, an advanced progressive matrices test, an interview form and student autobiography. Data was analyzed using SPSSX and inductive review.

The findings were as follows: 1) high achievers were mostly female (female 73.17%, male 26.84%), intellectually superior, and were raised democratically. 2) high achievers' scholastic performance had the following features: good memory from doing, self discipline, not skipping difficult lessons, prior understanding of assignments and planning of assignments before doing, always reviewing lessons, always sitting at the front of the classroom, making short notes in each subject and concentrating in every subject, and trying to do higher and higher quality work. Most preferred friends who were humble and helpful.

คำสำคัญ: ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้มีความสามารถพิเศษ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Keywords: High achievers, Gifted students, Khon Kaen University

บทนำ

ในสังคมมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มนุษย์จะอยู่รวมกันเป็นสังคม มีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน กิจกรรมดังกล่าวทำให้พบว่า ความสามารถของคนในด้านต่างๆ จะแตกต่างกัน และพบเสมอว่าในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง จะมีคนเก่ง คนไม่เก่ง และคนที่อยู่ปานกลางเกิดขึ้นเสมอ

เด็กเก่งจึงมีอยู่ในทุกสังคม วัฒนธรรม และทุกประเทศ ปัจจุบันหลายประเทศได้ให้ความสนใจแก่เด็กเก่ง โดยการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กเหล่านี้ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น ทั้งยังเป็นการพัฒนาประเทศชาติและสังคมด้วย เพราะบุคคลที่มีความสามารถทางสมองสูงจะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อประเทศ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ ประกอบกับมนุษย์มีช่วงการทำงานสั้นไม่เหมือนทรัพยากรอย่างอื่น เช่น แร่ธาตุ ถ้าไม่ถูกค้นพบก็ยังคงอยู่รอวันที่จะถูกค้นพบ แต่มนุษย์เกิดมามีความสามารถในตัวเองสูงมาก แต่ไม่มีโอกาสได้เห็นได้แสดงออก ไม่ได้รับการส่งเสริม พอหมดวัยหนึ่งก็หมดไป สถิติปัญญาที่เสื่อมลง

ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งดีที่มีแต่เกิดก็เท่ากับสูญเปล่า เด็กเก่งจึงไม่ควรถูกปล่อยปละละเลยเพราะคิดว่าเด็กเหล่านี้เก่งอยู่แล้ว สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การส่งเสริมและพัฒนาเด็กเก่งจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันการส่งเสริมให้เด็กปรับปรุงตนเองใน ด้านที่ยังด้อยอยู่จะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่สมบูรณ์และมีสุขภาพจิตที่ดี การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและการปฏิบัติของเด็กเก่ง จะเป็นข้อมูลหนึ่งที่ช่วยในการวางแผนการจัดการศึกษาได้มีประสิทธิภาพขึ้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านตัวเด็กและครอบครัว 2) การปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดย ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผู้ที่สามารถผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยขอนแก่น และเลือกเฉพาะผู้ที่ติดอยู่ในจำนวน 5 % บนสุด มีผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่ำกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 4 และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. นำข้อมูลของกรณีศึกษาแต่ละคนมาอ่านอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง และจัดทำดัชนี (index) ตามกรอบแนวคิด (conceptual framework) แล้วนำมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และเรียบเรียง เสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้ 1) ประวัติส่วนตัวและประวัติครอบครัว 2) บริบททางครอบครัว 3) บริบททางโรงเรียน 4) ปัจจัยที่ทำให้เรียนหนังสือเก่ง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาชั้นตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีดังนี้

1. ด้านตัวนักศึกษา

1.1 เพศกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทั้งเพศชายและเพศหญิง เป็นชายร้อยละ 26.84 เป็นหญิงร้อยละ 73.17

1.2 อายุ กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีอายุกระจายตั้งแต่ 17 ปี 9 เดือน ถึง 20 ปี 6 เดือน อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 19 ปี 1 เดือน

1.3 ระดับสติปัญญา กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีระดับสติปัญญาอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ คือร้อยละ 80.52 ฉลาดเป็นเยี่ยม(เปอร์เซ็นต์ไคล์ 95-100) ร้อยละ 14.60 ฉลาดกว่าปกติ(เปอร์เซ็นต์ไคล์ 75-94) และปกติร้อยละ 4.88

1.4 แบบการเรียนรู้ จะจำสิ่งที่ลงมือทดลองหรือปฏิบัติด้วยตนเองได้ดีที่สุด ไม่ต้องให้พ่อแม่เตือนเรื่องทำการบ้าน และจะไม่ผ่านเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ

1.5 นิสัยการเรียน ในด้านต่างๆ มีดังนี้

ด้านการวางแผน นิสัยที่ทำบ่อยๆ คือวางแผนการเรียนและการสอบตั้งแต่เปิดเทอม โดยนิสัยที่แสดงถึงการวางแผนที่ทำค่อนข้างบ่อยคือนำเครื่องเขียนอุปกรณ์การเรียน และตำราเรียนมาพร้อมทุกวัน ก่อนที่จะลงมือเขียนรายงานจะพยายามทำความเข้าใจเรื่องที่ต้องการจะทำให้เข้าใจแจ่มแจ้งเสียก่อน การทำงานที่ได้รับมอบหมายจะจัดเรียงและแยกประเภทของงานแต่ละวิชาก่อนลงมือทำ

ด้านวิธีการเรียน นิสัยที่ทำเป็นประจำ คือการทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วเสมอ และทันทีที่มีเวลาว่างแม้ว่าจะจำได้แล้วก็ตาม นิสัยที่ทำบ่อยๆ นั่งเรียนหนังสือหน้าชั้น และจะพยายามนั่งหน้าชั้นเสมอเมื่อมีโอกาส ทำบันทึกย่อของแต่ละวิชา เพื่อช่วยความจำและสะดวกในการทบทวน ส่วนนิสัยที่ทำนานๆ ครั้ง คือ 1) ตรวจทานการบ้าน หรือรายงานอย่างพิถีพิถันในเรื่องความถูกต้องและความสะอาดเรียบร้อย 2) กระตือรือร้นในการซักถามผู้สอนในสิ่งที่ไม่เข้าใจ 3) สนใจจดจ่อมากเกินไป จนกระทั่งไม่ได้ฟังคำอธิบายของผู้สอน 4) ลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อนเสมอโดยเฉพาะเมื่อไม่เข้าใจหรือทำไม่ได้ 5) ทบทวนบทเรียนเฉพาะวิชาที่ถนัดและชอบเท่านั้น

ด้านความตั้งใจ นิสัยที่ทำค่อนข้างบ่อย คือเมื่องานที่ได้รับมอบหมายหรือวิชาเรียน จะพยายามทำงานให้ดีขึ้น พยายามตั้งใจเรียนทุกวิชา เพื่อสอบให้ได้คะแนนดี แม้ว่าจะงานที่ครูให้ทำจะน่าเบื่อและไม่น่าสนใจ และตั้งใจทำงานเสร็จเรียบร้อย ส่วนนิสัยที่ไม่เคยทำเลยในขณะที่เรียนหนังสือ คือนั่งใจลอยคุยกับเพื่อนทำงานอื่นหรือรับประทานขนม

ด้านการผลิตเวลา นิสัยที่ไม่เคยทำเลยคือละเลยการทำการบ้าน นิสัยที่ทำนานๆ ครั้งคือรีบทำการบ้านหรือเขียนรายงาน เมื่อถึงกำหนดเวลาที่ต้องส่งงาน

1.6 การคบเพื่อน พบว่าเพื่อนสนิทในกลุ่มตัวอย่างคบในระดับมากที่สุดคือชอบถ่มตน มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือ ตามลำดับ เพื่อนที่คบน้อยที่สุดคือชอบเล่นการพนันและ ก้าวร้าว ตามลำดับ

1.7 การใช้เวลา พบว่าในวันธรรมดาในกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการนอน 6.68 ชั่วโมง ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ 3.74 ชั่วโมง พักผ่อน 2.77 ชั่วโมง ช่วยทำงานบ้าน 1.87 ชั่วโมง การรับประทานอาหาร 1.71 ชั่วโมง อาบน้ำแต่งตัว 1.23 ชั่วโมง การเดินทางไปกลับโรงเรียน 0.78 ชั่วโมง ส่วนวันหยุดใช้เวลาในการนอน 8.54 ชั่วโมง ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ 4.65 ชั่วโมง พักผ่อน 4.74 ชั่วโมง ช่วยทำงานบ้าน 2.80

ชั่วโมง การรับประทานอาหาร 2.07 ชั่วโมง อาบน้ำ
แต่งตัว 1.33 ชั่วโมง

2. ด้านครอบครัว

2.1 การศึกษาของบิดามารดา กระจาย
ตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงปริญญาเอก บิดามีการศึกษา
ระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.1
รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.8 มารดา
มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ
41.5 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.8
เช่นกัน

2.2 อาชีพของบิดามารดาบิดามารดา
กระจายอยู่หลายอาชีพ บิดามารดาประกอบอาชีพ
รับราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.5 และ 31.7
ตามลำดับ รองลงมาบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรคิด
เป็นร้อยละ 22.0 ส่วนมารดาประกอบอาชีพ ค้าขาย
คิดเป็นร้อยละ 24.4

2.3 จำนวนบุตร บิดามารดาของกลุ่ม
ตัวอย่างมีบุตรกระจายตั้งแต่ 1 คน จนถึง 4 คน ส่วน
ใหญ่มีลูก 2 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.7 รอง
ลงมาคือมี 3 คนคิดเป็นร้อยละ 43.07 และเป็นลูก
คนเดียวร้อยละ 9.8

2.4 การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาของ
กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติบ่อยๆ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เคยปฏิบัติคือ แบบ
ลงโทษทางกาย ส่วนการให้เวลาและการส่งเสริมบุตร
เกี่ยวกับการเรียน มีการปฏิบัติบ่อยๆ และที่ปฏิบัติ
ค่อนข้างบ่อยคือการกำหนดเป้าหมายชีวิตให้บุตร

ผลการศึกษารายตอนที่ 2 การปฏิบัติของผู้มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทั้ง 6 กรณี

กรณีศึกษาทั้ง 6 คน เป็นผู้มีความขยันและ
ขยันอย่างสม่ำเสมอ รับผิดชอบ เอาใจใส่ให้ความสำคัญ
สำคัญกับการเรียนก่อนสิ่งอื่น ทราบเป้าหมายของตนเอง
จึงทำให้มีการวางแผนและเตรียมตัวเกี่ยวกับการเรียน
และการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตั้งแต่เมื่ออยู่ในชั้นมัธยม
ศึกษาตอนปลาย มีการวางแผนการอ่านหนังสือ และ
จะอ่านหนังสือได้ทันอยู่เสมอ กรณีศึกษาบางคน

อ่านหนังสือวิชาหนึ่งจบหลายรอบก่อนการสอบ และ
ส่วนใหญ่เรียนพิเศษเพิ่มจากการเรียนปกติ มีเพียงกรณี
เดียวที่ไม่เรียนพิเศษ กรณีศึกษาทั้ง 6 คน สามารถ
ปฏิบัติตามแผนการเรียนได้จึงไม่เกิดความเครียด
และหากเกิดความเครียดหรือเหนื่อยก็จะมีวิธีการ
ผ่อนคลายและเปลี่ยนกิจกรรมเป็นอย่างอื่นบ้างได้แก่
การฟังเพลง ดูทีวี ภาพยนตร์ เดินเที่ยว อ่านหนังสือ
และเล่นกีฬาบ้าง

กรณีศึกษาทั้ง 6 คน จะอ่านหนังสือด้วยความ
เข้าใจ ทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านแล้วถึงจำ จึงเป็นการอ่าน
ที่เกิดความหมาย และบางคนเพิ่มความเข้าใจและ
การจำด้วยการย่อเรื่องที่อ่าน ชัดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ
ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ฝึกสงสัย อ่านหนังสือหลาย
รอบและฝึกทำแบบฝึกหัดหรือข้อสอบ วางแผนการ
ทำข้อสอบ ไม่เคยขาดเรียน ขณะเรียนจะตั้งใจฟังมาก
กว่าสิ่งอื่น

กรณีศึกษาทั้ง 6 คน เป็นนักเรียนที่มีผลการ
เรียนอยู่ในระดับดี ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ไม่เคยทำให้
บิดามารดา ทุกข์ใจ การเรียนให้ได้คะแนนดีจึงเป็นการ
แข่งกับตนเองมากกว่าแข่งกับคนอื่น เพราะถ้าสอบได้
คะแนนไม่ดีตัวเองจะรู้สึกไม่ดีเอง ความเคารพและ
ภาคภูมิใจในตนเองจึงเกิดขึ้น การเรียนและการ
ทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงออกมาดีอยู่เสมอ

วิจารณ์ผลการศึกษา

1. ด้านตัวนักศึกษา

1.1 เพศ อายุและระดับสติปัญญา พบว่า
กลุ่มตัวอย่างเป็นชายร้อยละ 26.84 เป็นหญิงร้อยละ
73.17 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่า
เพศหญิงจะมีความขยันและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
กว่าเพศชาย กลุ่มตัวอย่าง มีอายุกระจายตั้งแต่ 17 ปี
9 เดือน ถึง 20 ปี 6 เดือน อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
เท่ากับ 19 ปี 1 เดือน โดยมีอายุต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็น
ร้อยละ 39.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับสติ
ปัญญาอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ คือร้อยละ 80.52 โดย

ฉลาดเป็นเยี่ยม(เปอร์เซ็นต์ไต่ 95-100) ร้อยละ 14.60 ฉลาดกว่าปกติ (เปอร์เซ็นต์ไต่ 75-94) และปกติร้อยละ 4.88 ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของเด็กเก่งตามผลวิจัยของ Terman and Anegelo (1984) ที่ว่าเด็กเก่งส่วนใหญ่จะมีสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติอย่างมีนัยสำคัญ มีความสามารถทางสมองสูง มีผลการเรียนดีเด่น มีอายุสมองสูงกว่าอายุจริง เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กทั่ว ๆ ไป มีความสามารถในการเป็นผู้นำ มีความสามารถในการสังเกตสูง ชอบถามคำถาม อยากรู้ อยากเห็น มีความจำดี จำได้นาน คิดได้เร็วและมาก

1.2 แบบการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสิ่งที่ลงมือทดลองหรือปฏิบัติด้วยตนเองได้ดีที่สุด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าต้องให้พ่อแม่เตือนเรื่องทำการบ้าน และไม่เห็นด้วยที่จะผ่านเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Griggs and Price (1980) และ Dunn and Price (1980) เด็กเก่งจะมีความพยายามมากกว่าเด็กไม่เก่ง และสอดคล้องกับการศึกษาจากกรณีศึกษาทั้ง 6 คน เมื่อต้องใช้สมาธิในการสอบจะดูหนังสือติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่ลุกไปไหน จะทำงานจนเสร็จหรือจนรู้สึกเหนื่อยก็จะหยุดพัก กรณีศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ทำอะไรก็ทำจริง มีเป้าหมายการทำงาน

1.3 นิัยการเรียนรู้ จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีนิัยการเรียนรู้ในด้านการวางแผน ด้านวิธีการเรียนด้านความตั้งใจ ในระดับสูง และด้านการผลัดเวลาในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koivo (1983) สุวิมล (2522) และวัลลภา (2527) ที่พบว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีนิัยการเรียนรู้ดี อาจเป็นเพราะผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้ความสำคัญ เอาใจใส่ มีการวางแผนและเป้าหมายในการเรียน ถือว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและต้องเรียนให้ดีด้วย ให้ความสนใจในการเรียนอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัย

1.4 ลักษณะของเพื่อน กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะคบเพื่อนที่ชอบถ่อมตน มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือมากที่สุด และในระดับมาก คือ ร่าเริงและเป็นกันเอง มีความจริงใจ รักความเจริญ

ก้าวหน้า คุยสนุกตลกขบขัน มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้ มองโลกในแง่ดี เปิดเผย อดทน มีระเบียบวินัยในตนเอง พุดจริงทำจริง มีความมั่นใจในตนเอง มีความเกรงใจอารมณ์มั่นคง ฉลาดและมีเขาวนด์ มีเหตุผล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของ Clendenning and Davies (1980) ที่ว่าเด็กเก่งมักคบเพื่อนในกลุ่มเด็กเก่งด้วยกัน เพื่อนลักษณะดังกล่าวจะช่วยชักนำกันไปในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนช่วยเหลือกันเกี่ยวกับการเรียน

1.5 การใช้เวลาในวันธรรมดาและวันหยุด กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เวลาทำการบ้านหรืออ่านหนังสือในวันธรรมดา 3.74 ชั่วโมง พักผ่อน 2.77 ช่วยทำงานบ้าน 1.87 ชั่วโมง ส่วนวันหยุดใช้เวลาในการทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ 4.65 ชั่วโมง พักผ่อน 4.74 ช่วยทำงานบ้าน 2.80 ชั่วโมง ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เวลาในการทำการบ้านหรืออ่านหนังสือมากกว่าเวลาในการพักผ่อนในวันธรรมดา แต่ในวันหยุดจะต่างกันเล็กน้อย

2. ด้านครอบครัว

2.1 ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่าระดับการศึกษาของบิดา มารดา กระจายตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงปริญญาเอก บิดาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.8 มารดาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.8 เช่นกัน สำหรับบิดามารดาของกรณีศึกษาทั้ง 6 คน บิดาจะมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2 คน นอกนั้นมีการศึกษาระดับอนุปริญญาขึ้นไปจนถึงปริญญาโท สำหรับด้านอาชีพของบิดามารดากระจายอยู่หลายอาชีพ บิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.5 และ 31.7 ตามลำดับ รองลงมามีบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 22.0 ส่วนมารดาประกอบอาชีพ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 24.4

2.2 จำนวนพี่น้องในครอบครัว บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างจะมีบุตรกระจายตั้งแต่ 1 คน จนถึง

4 คน ส่วนใหญ่มีลูก 2 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาคือมี 3 คนคิดเป็นร้อยละ 43.07 และเป็นลูกคนเดียวร้อยละ 9.8

2.3 การอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปฏิบัติบ่อย ๆ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำค่อนข้างบ่อยคือ การอบรมแบบรักตามใจ แบบให้ความคุ้มครอง แบบใช้อำนาจควบคุมและแบบเข้มงวดกวดขัน ตามลำดับ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เคยปฏิบัติคือแบบลงโทษทางกาย ส่วนการให้เวลาและการส่งเสริมบุตรเกี่ยวกับการเรียน มีการปฏิบัติบ่อย ๆ และการกำหนดเป้าหมายชีวิตให้บุตร ทำค่อนข้างบ่อย เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้านที่ช่วยส่งเสริมความเก่งของบุตรคือบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว บิดามารดาเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย ให้ความรักและเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด ให้โอกาสบุตรได้มีอิสระตามควรแก่วัย ให้บุตรร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นเพื่อนและพร้อมที่จะอยู่ข้างบุตรเสมอ ทำให้บุตรมีความอบอุ่นใจ รู้สึกมั่นคงและพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Clark (2000) ที่ว่าเด็กสามารถพิเศษยังต้องการการแนะนำหรือคำแนะนำต่าง ๆ จากพ่อแม่

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นว่าเด็กสามารถพิเศษจะแสดงความสามารถที่โดดเด่นกว่าเด็กอื่นในอายุเดียวกัน (U.S. Department of Education, 1994) ผลสัมฤทธิ์และสติปัญญาสูงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในหลายองค์ประกอบของเด็กสามารถพิเศษ (Renzulli, 1978) สติปัญญาได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม (Sternberg, 2000)

ข้อเสนอแนะ สำหรับผู้เกี่ยวข้อง

1.1 ผู้กำหนดนโยบาย ควรสนับสนุน เร่งรัดและติดตามทั้งในด้านงบประมาณและหลักวิชาการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้มากที่สุด เช่น พัฒนาหลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กเก่ง ตลอดจนเปิดโอกาสในด้านระเบียบ ข้อบังคับ กิจกรรมให้เด็กเก่งสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพมากที่สุด

1.2 ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ควรส่งเสริมเด็กเก่งในหลายรูปแบบ เช่น จัดหลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กเก่ง จัดรางวัลให้แก่นักศึกษาที่เรียนดีและนำชื่อเสียงมาสู่สถาบัน และทำอย่างเปิดเผยเพื่อให้ผู้อื่นเห็นแบบอย่างที่ดี หรือเชิญศิษย์เก่าที่ทำชื่อเสียงให้กับสถาบันมาเล่าประสบการณ์และการปฏิบัติตนให้รุ่นน้องฟัง ซึ่งเป็นบรรยากาศหนึ่งที่ช่วยสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้แก่เด็กเก่งและเด็กอื่นด้วย

1.3 บิดามารดา ควรอบรมเลี้ยงดูด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใยเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนให้โอกาสบุตรได้มีอิสระตามควรแก่วัย รับฟังความคิดเห็นและเหตุผลต่าง ๆ ของบุตร ลงโทษบุตรด้วยเหตุผลและไม่ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง ส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร เช่น ให้กำลังใจหรือรางวัลเมื่อบุตรเรียนดี เอาใจใส่และติดตามเกี่ยวกับการเรียนของบุตร เห็นความสำคัญของการศึกษา และสิ่งสำคัญคือบิดามารดาจะต้องเป็นตัวแทนของความขยัน ใฝ่หาความรู้ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรืออาชีพ มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้บุตรเห็นตัวอย่างของความเป็นผู้เสียสละและการทำหน้าที่ของบิดามารดาได้อย่างดีที่สุด เพื่อบุตรจะได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองและพยายามทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด คือการเรียน

1.4 นักศึกษาควรสำรวจตัวเองว่าบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมอะไรที่จะเอื้อให้ตนเองเกิดการเรียนรู้มากที่สุด และพยายามจัดให้เกิดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นให้มากที่สุด ฝึกตนเองให้มีนิสัยการเรียนที่ดี รู้จักแบ่งเวลาอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเกี่ยวกับการเรียน เลือกคบเพื่อนที่สนใจการเรียน ใฝ่ดี รักความเจริญก้าวหน้า

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิธีการศึกษา

มีกระบวนการในการศึกษา 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาลักษณะของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะต้องมีความสมบูรณ์ 2 ประการ คือ 1) สามารถผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ ในปีการศึกษา 2546 โดยติดอันดับ 5 % บนสุดของแต่ละคณะ และ 2) มีผลการเรียนหรือระดับคะแนนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ต่ำกว่าระดับ 3.5

จากทั้งสองเกณฑ์ ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์ครบทั้ง 2 ข้อจำนวน 52 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ทางครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมและให้เวลาบุตร และกำหนดเป้าหมายชีวิตให้แก่บุตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 72 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.75

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.81

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยการเรียนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.69

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของเพื่อนสนิท มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 47 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.76

6. แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เวลาในวันธรรมดาและวันหยุด มีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความ

7. แบบทดสอบสมรรถภาพทางสมอง เป็นแบบทดสอบมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ติดต่อกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามและแบบทดสอบสติปัญญา

2. จัดเตรียมเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลทุกชุด

3. ดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบที่กำหนด

4. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ของแบบสอบถามและแบบทดสอบแต่ละประเภท

5. จัดทำคู่มือลงรหัส และลงรหัสข้อมูลทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistic Package for the Social Science X) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้ คือ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแจกแจงค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2

ศึกษารายกรณีกับผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 6 คน โดยเลือกกรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 เฉพาะผู้ที่มีผลการทดสอบสติปัญญาอยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 และครอบครัวของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่ได้รับเลือก เติบโตและพร้อมจะให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหรือเป็นกรณีศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษาและบิดามารดา

2. การเขียนประวัติชีวิต หัวข้อที่ให้กรณีศึกษาเขียนประวัติชีวิต ได้แก่ ประวัติส่วนตัวและประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา เกียรติประวัติหรือรางวัลที่เคยได้รับ สิ่งที่ดีคิดว่ามีส่วนทำให้เรียนหนังสือดี

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ติดต่อกรณีศึกษาเพื่อแนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสร้างความสัมพันธ์

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาโดยการสัมภาษณ์กรณีศึกษา บิดามารดาและให้กรณีศึกษาเขียนประวัติชีวิต และตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากทั้งสามแหล่งตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

เบญจา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติงส์, บุปผา ศิริรัมย์ และ วาทีนี บุญชะลίκη. 2531. การศึกษาเชิงคุณภาพ: เทคนิคการวิจัยภาคสนาม. เอกสารประกอบการสอนและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรียา นิยมธรรม. 2530. ทฤษฎีหลักการในการพัฒนาความเก่งของลูก. ใน : การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูก. กรุงเทพมหานคร: แปลน พับลิชชิง.

สุภางศ์ จันทวานิช. 2531. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัลลภา จันทรเพ็ญ. 2526. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มี สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้า ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Clark, B. 2000. *Growing up gifted*. 5th ed., Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Clendening, C.P. and Davies, R.A. 1980. *Creative Program for the Gifted: A Guide for Teacher, Librarians and Students*. New York and London: R.R. Bowker Company.

Coleman, L.J. 1985. *Schooling the Gifted*, University of Tennessee, Knoxville: Addison-Wesley Publishing Company.

Craig, G.J. 1980. *Human Development*. 2nd ed., New Jersey: Prentice - Hall.

Dunn, R. and Price, G.E. 1980. The Learning Style Characteristic of Gifted Students. *Gifted Child Quarterly* 24(1): 33-36.

Griggs, S.A. and Dunn, R.S. 1984. Selected case Studies of the Learning Style Preferences of Gifted Students. *Gifted Child Quarterly* 28(3): 115-119.

Maker, C.J. and Schiever, S.W. 1984. Excellence for the Future. *Gifted Child Quarterly* 28(1): 6-8.

Nuttall, E.V. 1976. The Effects of Family Size, Birth Order, Sibling Separation and Crowding on the Academic Achievement of Boys and Girls. *American Educational Research Journal* 13: 217-222.

Renzulli, J.S. 1978. What make Giftedness? : Reexamining a Definition. *Phi Delta Kappa* 60: 180-184.

Rubenzner, R. 1979. Identification and Evaluation Procedures for Gifted and Talented Program. *Gifted Child Quarterly* 23 (2): 304-317.

Sisk, D. 1980. Issues and Future Direction in Gifted Education. *Gifted Child Quarterly* 24(1): 29-32.

U.S. Department of Education. 1994. *National Excellence: A Case for Developing America's Youth*. Washington, DC: Government Printing Office.

Yarbrough, B.H. and Johnson, R.A. 1983. "Identifying the Gifted: A Theory - Practice Gap. *Gifted Child Quarterly* 27(3): 135-138.